

*Ontsnapt
uit het
Teutoburgerwoud*

Locatie van het slagveld bij Kalkriese in het Teutoburgerwoud

Door

Victor A. C. Remouchamps

ISBN: 9789402155518

Omslag: Bron: *Total War: Rome II (PC) Battle of Teutoburg Forest*

Dankwoord

Nu mijn tiende roman een feit is, wil ik opnieuw mijn oprechte dank betuigen aan een paar vrienden die mij uiterst professioneel geholpen hebben met het samenstellen, het verbeteren van de tekst en het vervolmaken van het verhaal.

Allereerst gaat mijn dank uit naar ex-collega Leo Dorrestijn die het hele werk heeft geredigeerd. Verder mijn vriend en oud-collega Geert Mestrom die naast de nodige correcties ook heeft gezorgd dat ik tijdens het schrijven niet de rode draad kwijtraakte en fouten maakte in het beschrijven van sommige historische onderwerpen.

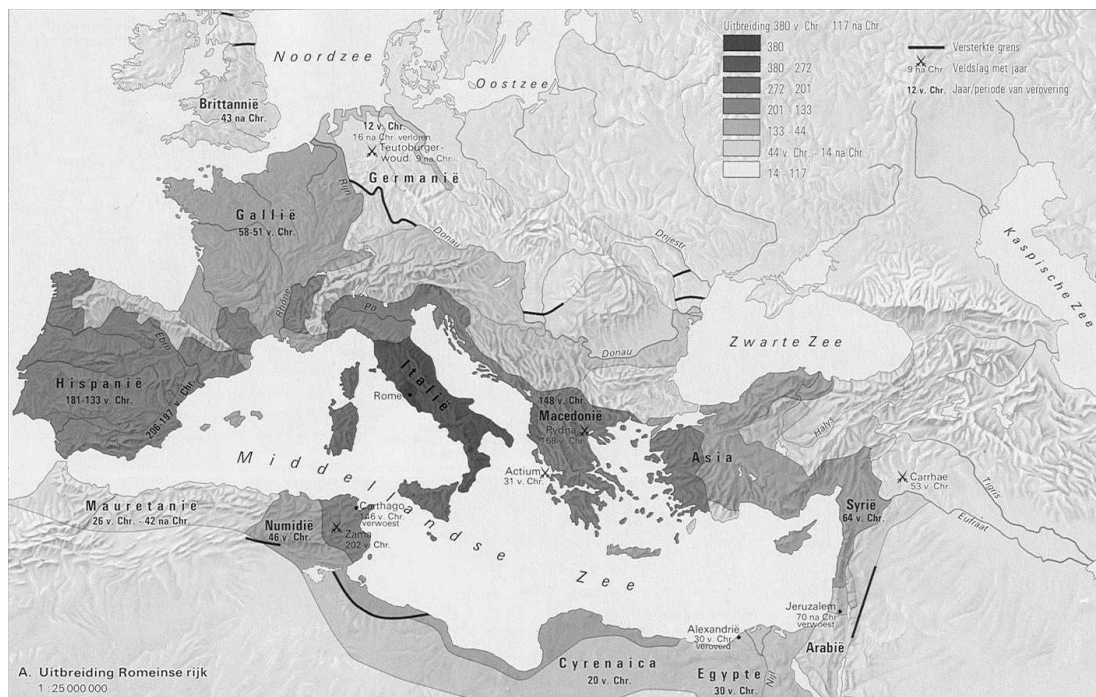
Joke van Vels en mijn vriend Christiaan Roor, die mij advies gaven over het gebruik van geneeskundige kruiden en andere medicatie in de tijd van de Romeinen.

Proloog

Het is het jaar 9 na Christus. Het Romeinse Rijk, dan nog een Keizerrijk, is op het hoogtepunt van haar macht en strekt zich uit vanaf de kust van Normandië, over Frankrijk, Italië, Griekenland, de Balkan, Turkije, het Midden Oosten, Egypte, Noord Afrika en Spanje.

Het Romeinse Keizerrijk op het hoogtepunt van haar macht¹ (Wikipedia)

Keizer Augustus beslist in dit jaar dat hij de grenzen van het Rijk in noordoostelijke richting, dat wil zeggen tot aan de rivier de Elbe, wil verleggen. Daartoe moet een aantal Germaanse stammen worden onderworpen. Hij benoemt een beruchte militaire proconsul (gouverneur) en tevens *legatus pro praetore* in Germania, Varus, en geeft hem de vrije hand om orde op zaken te stellen in *Germania Superior*. Door verraad van een “overloper” (een hoge officier in het Romeinse leger), Arminius², lopen drie verplaatsende Romeinse legioenen in een val en worden vrijwel geheel

¹ Engeland werd pas in 43 na Christus gedeeltelijk bezet. De onbekwame Varus is onder meer bekend vanwege zijn optreden in Syria (Syrië) en de verovering van Jeruzalem, doch vooral door de bittere klacht van Augustus nadat deze had gehoord dat Varus was verslagen: ‘Varus, Varus, geef me mijn legioenen terug!’

² Later Hermann (de Cherusker) genoemd: een germaniseerde Germaanse prins, afkomstig uit de stam der Cherusken.

afgeslacht. De slag in het Teutoburgerwoud wordt door een Britse historicus; Edward Creasy, gerekend tot een van de meest beslissende veldslagen in de geschiedenis van de mensheid³. Werden de internationale ambities van Napoleon bij Waterloo in 1815 voorgoed gestopt en werd bij Stalingrad in 1942 het begin van de vernietiging van Nazi-Duitsland ingezet, met de overwinning van de Germanen over de Romeinen werd niet alleen een einde gemaakt aan de Romeinse expansie, het luidde tevens het einde in van de Romeinse ambities om Europa verder te “romaniseren” en legde de basis voor een integraal onderdeel van het ‘Duitse’ nationalisme, zij het nog vele eeuwen verdeeld in verschillende autonome staten. De Romeinen namen ruim zes jaar later weliswaar wraak door een strafexpeditie te organiseren onder leiding van Gaius Julius Caesar (Germanicus), maar de overwinning in het Teutoburgerwoud bij het huidige Kalkriese (omgeving Bramsche) smeedde de basis voor een verdere integratie van de Germaanse stammen. Wanneer de Romeinen in hun opzet waren geslaagd, had wellicht de geografische en culturele basis voor het latere Duitse nationalisme ontbroken en dan was er nimmer sprake geweest van een *Charlemagne*⁴, een Duits keizerrijk en een Hitler.

---

³ Edward Creasy: “The fifteen decisive battles of the world. From Marathon to Waterloo” 1851.

⁴ Karel de Grote (747-814 na Christus)

Inhoudsopgave

Dankwoord		blz. 3
Proloog		blz. 5
Hoofdstuk 1:	De smidse	blz. 9
Hoofdstuk 2:	Een schokkende ervaring	blz. 23
Hoofdstuk 3:	Atuatuca	blz. 37
Hoofdstuk 4:	IJzererts	blz. 53
Hoofdstuk 5:	De terugreis	blz. 69
Hoofdstuk 6:	Terugkeer en de ramp	blz. 83
Hoofdstuk 7:	Thuiskeer	blz. 95
Hoofdstuk 8:	Het eerste deel van de tocht	blz. 109
Hoofdstuk 9:	De volgende etappe	blz. 123
Hoofdstuk 10:	Castellum in Montis	blz. 137
Hoofdstuk 11:	Op weg	blz. 157
Hoofdstuk 12:	De strafexpeditie	blz. 169
Hoofdstuk 13:	Het verraad	blz. 187
Hoofdstuk 14:	Het gedonder begint. De eerste dag	blz. 195
Hoofdstuk 15:	Finale. De derde en laatste dag	blz. 207
Epiloog:		blz. 233

Hoofdstuk 1

De smidse

Dovydas laat de hamer met een flinke klap op het roodgloeiende stuk ijzer neerkomen. Het is zwaar werk en hij druipt van het zweet. Het prikt in zijn ogen en hij moet af en toe met een vochtige doek zijn gezicht afvegen om het zicht op zijn werk niet te verliezen.

Om te voorkomen dat zijn kostbare wollen tuniek brandschade oploopt door weg spattende vonken en gloeiende asdeeltjes, draagt hij tijdens zijn werk alleen een lendendoek. Het feit dat nu zijn blote bovenlijf de nodige brandwondjes oploopt, neemt hij maar voor lief. Die paar onbenullige blaren laat hij dan door zijn moeder verzorgen, die speciaal voor dat doel een mengseltje heeft gemaakt van geitenmelk, honing en as van verbrande geitenbeenderen, dat wonderbaarlijk pijnverzachtend werkt. Moeder heeft daar de nodige ervaring in, want vader Darius is jarenlang de ijzersmid en het gekozen hoofd van de nederzetting geweest en die heeft tijdens zijn leven al evenveel blaartjes opgelopen als haren op zijn hoofd. Dovydas is al vanaf zijn prille jeugd geïnteresseerd geweest in de samenstelling en de uitwerking van de zalfjes en drankjes die moeder maakte om allerlei ziekten en kwaaltjes te bestrijden. Zij wordt dan ook in de leefgemeenschap, en zelfs v er daarbuiten gezien als een soort wonderdokter. Mensen met kwaaltjes, maar ook met allerlei beschadigingen zoals gebroken armen of benen en open wonden, veroorzaakt door onnadenkendheid of onvoorzichtigheid bij het gebruik van vleesmesses, bijlen en zwaarden, werden door haar gehecht en verzorgd. Dovydas heeft soms meegeholpen met het zetten van gebroken botten, het verwijderen van pijlen en het hechten van wonden, veroorzaakt tijdens  en van de zeldzame tweegevechten tussen heetgebakerde kemphanen. Of verwondingen die tijdens de jacht waren opgelopen. Een stervende wolf had in de laatste minuut van zijn aardse bestaan buurman Ludovicus nog een flinke knauw gegeven en Dovydas heeft bij het hechten en het verzorgen van de wond het voortouw genomen. Voor het hechten gebruikte hij paardenhaar en een met de hand gesneden naald, gemaakt van het bot van een everzwijn. Die naald, een bosje paardenhaar en een vlijmscherp klein fileermes bewaart Dovydas in een klein leren tasje dat hij altijd bij zich droeg.

Dovydas recht zijn rug, veegt opnieuw het zweet van zijn gezicht en kijkt met welgevallen naar zijn jongere broer die de blaasbalg bedient. Titus is vijftien

jaar en hij is Dovydas' favoriete broertje. Hij wil net als Dovydas ook smid worden en zegt dat hij bijna niet kan wachten totdat hij even oud is als zijn broer.

De smidse is een donkere ruimte die slechts verlicht wordt door het vuur van de oven en een paar walmende fakkels die gevoed worden met het uitgekookte vet van geiten en varkens. Het dak van het gebouw is van gevlochten twijgen gemaakt en de reten zijn afgedekt met leem en klei. Er staan naast het smidsvuur ook nog twee aambeelden, verder een grote houten ton gevuld met water om het hete ijzer in af te koelen en aan de wand hangt een rek met allerlei gereedschappen en toebehoren die de smid nodig heeft voor het vervaardigen van zijn producten.

De ruimte is in elk geval droog en het is er prettig werken. De smidse is een aanbouw aan het hoofdonderkomen van de familie. In het woongedeelte verblijven niet alleen vader, moeder en de kinderen, maar ook in een afgeschutte ruimte nog tientallen geiten, varkens, kippen en ganzen. Het is primitief, denkt Dovydas, maar effectief. Er wordt in ieder geval geen vee gestolen zoals bij de buurman die het lumineuze maar belachelijke idee had om zijn vee in een afzonderlijk stal onder te brengen. Hij was het zat tegen die stank aan te moeten leunen, had hij snoeverig verklaard.

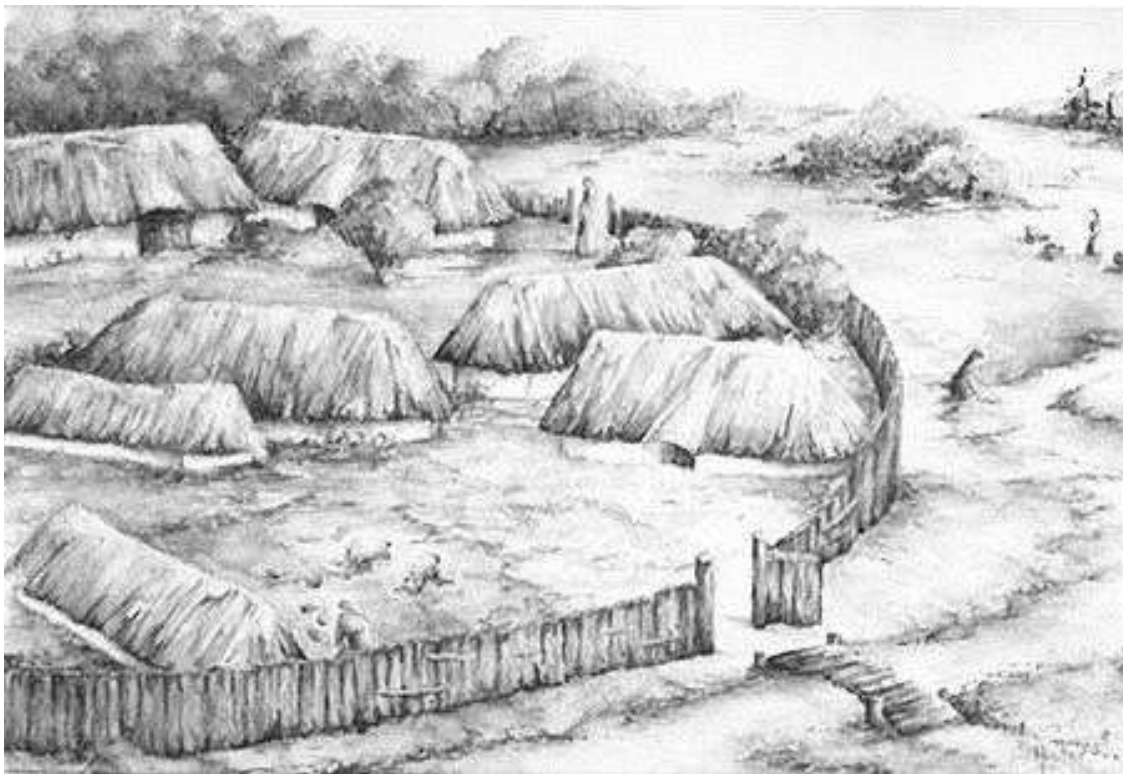

De smidse (*Wikipedia*)

Doch toen hij op een kwade morgen zijn schapen en geiten wilde tellen, bleken er twee vleugeltjes gekregen te hebben. Om diefstal te voorkomen kon je ze

toch maar beter in een afgeschutte ruimte van het woongedeelte onderbrengen. Het rook weliswaar niet al te fris en het was af en toe wat lawaaiig wanneer twee bokken om de gunst van een in hun ogen aantrekkelijke geit, tegen elkaar tekeer gingen, maar dat moest je dan maar op de koop toenemen.

De boerderijen van de nederzetting waren alle in een kraal gebouwd, beschermd door een manshoog hek van stevige dennenstammen, dat enige bescherming bood tegen rondstruinende wolven op jacht naar schapen en geiten, terwijl hongerige vossen het op de kippen en de ganzen hadden voorzien.

Een nederzetting van de stam der Eburonen, met boerderijen, beschermd door een manshoge schutting die de stam beveiligen moet tegen stropend wild. (Wikipedia)

Doch afgelopen maand overkwam de familie en regelrechte ramp. Vader werd plotseling ziek. Hij, de reus in de familie, die zo sterk was als een volwassen beer en die door zijn ijver en kracht een vooraanstaande plaats als dorpshoofd in de boerengemeenschap had verworven, werd tijdens het werk plotseling overvallen door een hevige hoestbui waarbij hij niet alleen slijm, maar ook bloed ophoestte.

Voor dat ziektebeeld had moeder geen medicijnen. Om hem warm te houden dekte ze hem met een stapel huiden toe en probeerde met natte kompressen zijn hoofd en polsen koel te houden. Het mocht niet baten.

Zelfs een opgetrommelde druïde van een naburige nederzetting kon ook niet meer uitrichten dan de koorts doen zakken door hem een paar lepels van een afschuwelijk wrang smakend medicijn te laten drinken, doch het hoesten stopte niet. Dag en nacht blafte zijn vader letterlijk zijn longen uit. Moeder deed wat ze kome, hielp hem overeind wanneer hij bijna in zijn eigen bloed stilte maar was verder machteloos.

De ziekte vrat de man letterlijk van binnen op!

Vader Darius was al na een paar dagen uiteraard niet meer in staat om zijn beroep als smid uit te oefenen. Je zag hem met de dag verder achteruitgaan. Dovydas was als twee na oudste zoon aangewezen om de taak van zijn vader over te nemen. Hij had hem al vanaf zijn vijftiende jaar in de smederij bijgestaan en het was dus logisch dat hij de aangewezen persoon zou zijn om zijn vader als smid op te volgen.

****

Het werkstuk is vanmorgen uit de oven gekomen waar, door verhitting, het ijzer is afgescheiden van de ertsslakken die het restproduct zijn. Door voorzichtig hameren worden de slakken van het gestolde ijzer verwijderd, waarna het ijzer schoongemaakt wordt. Een klusje dat Dovydas al een jaar geleden van zijn vader had overgenomen en waar niet al te veel bekwaamheid bij nodig was. Dovydas herinnert zich nog de tocht die hij een jaar geleden samen met zijn vader had gemaakt om erts aan te schaffen. Elk jaar moeste vader een flinke reis ondernemen naar *Atuatuca*⁵, een middelgrote nederzetting op de plaats waar de rivier de Ourthe en de rivier de *Mosa*⁶ samenvoegen.

De tocht ging vanaf de nederzetting waar hij samen met 160 mannen, vrouwen en kinderen leefde, eerst in noordelijke richting tot aan de rivier de Amblève,

---

⁵ Atuatuca: Luik/Liege

⁶ Mosa: Maas

wat meer dan een halve dag duurde, en ging vandaar over sterk geaccidenteerd terrein, dwars door de donkere naaldbossen van het gebied dat de Romeinen "*Germania Inferior*" noemen. Een tocht die vader Darius in den beginne, en later Dovydas als zijn opvolger minstens één keer per jaar moest maken, omdat hij voor hun werk als smid, erts nodig had, dat hij nergens anders kon krijgen.

Een dergelijke reis was geen pretje, omdat in de wouden volgens de geruchten veel boze geesten huisden. Hij had er weliswaar op die tochten nimmer een gezien, maar zijn moeder was daar vast van overtuigd. En niet alleen gevaarlijk vanwege die boze geesten, maar ook omdat het terrein nauwelijks begaanbaar was. Behalve uitgesleten wildpaadjes en waren er nauwelijks begaanbare wegen in dat gebied.

Dichte eiken- en naaldbossen, waarin volgens de geruchten nog veel boze geesten huizen. Verplaatsen door dergelijke wouden bij gebrek aan wegen was uiteraard niet erg eenvoudig.

(Wikipedia)

De Romeinen hadden weliswaar in het Rijk een aantal wegen aangelegd, maar die liepen van de grotere woonoorden naar de inmiddels uit hun krachten

gegroeide Romeinse versterkingen aan de grens met “*Germania Inferior*”.⁷ Via de jacht- en voetpaadjes ging de tocht langs de rivier de Amblève in westelijke richting, dwars door het beboste gebied van de Ardennen⁸ waar hij regelmatig andere nederzettingen passeerde. Deze dorpjes werden bewoond door Eburonen⁹, het volk waar ook zijn stam toe behoorde. Deze ontmoetingen waren over het algemeen vreedzaam en er was geen enkele reden waarom een bezoeker vijandig zou worden ontvangen.

Germania Inferior (Wikipedia)

In twee van die kleinere nederzettingen waren al enkele huizen volgens het model van Romeinse woningen gebouwd, die waren opgetrokken rond een houten *frame* en opgevuld met zandsteen en klei. De eigenaren waren veelal rijkere stamgenoten die door middel van de handel in huiden, huishoudelijk gerief en lokaal vervaardigde sieraden, zaken konden doen met de Romeinse

⁷ De door de Romeinen bezette gebieden ten westen van de rivier *Rhenus* (Rijn).

⁸ Ardennen. De naam komt van het Romeinse *Arduenna Silva* wat “hoog woud” betekent

⁹ De Eburonen worden wel de “Oude Belgen” genoemd. Caesar rekende hen tot de Germaanse stammen (*Germani Cisrhenani*) die ten westen van de rivier de Rijn woonden.

handelaren die vaak met hun winkels in of vlak tegen Romeinse versterkingen waren gebouwd. Dovydas moest voor het kopen van erts gebruik maken van de diensten van die Romeinse handelaren.

De prijs voor erts was schandalig hoog, maar de verkopers stopten altijd een hoop fantasie in hun uitleg en verzonnen een litanie aan verhalen die moesten aantonen dat de prijs die zij voor het erts vroegen, weliswaar hoog, doch alleszins gerechtvaardigd was. Dovydas kende die verhalen bijna woordelijk: Het erts moest eerst uit het gebied van de stam van de *Quaden*¹⁰ in *Germania superior*¹¹ worden aangevoerd en daarna werd het op verschillende plaatsen aan de rivier de Rijn gelost. Een gevaarlijke reis die al aan veel collega-handelaren de kop had gekost.

Daarna moet het eerst over land en vervolgens naar de rivier de *Mosa* naar het Westen worden vervoerd. Ook tijdens dit traject sneuvelden volgens hun verhalen, bosjes handelaren die alleen maar “in volle oprechtheid” de smeden in het Romeinse Rijk van dienst wilden zijn. Welaan, Dovydas twijfelde “oprecht” of dat argument wel hout sneed!

Nu is het pure waanzin om een reis van een paar maanden naar de andere kant van de wereld te maken. Daar was verder niets tegen in te brengen, want het schip moest stroomafwaarts via *Castra Vetera*¹², door naar *Novaesium*¹³ en verder stroomopwaarts naar *Rigomagus*¹⁴. Vanwege de vele stroomversnellingen en obstakels in de rivier, moet de tocht vervolgens over land worden voortgezet. En tijdens die etappe over de rivieren waren veel van hun collega's verdronken! Ach jee, had Dovydas gedacht. Over land kun je in elk geval niet verdrinken! Maar in plaats van het risico om te verdrinken, doken er in de verhalen telkens nieuwe gevaren op!

Want die tocht leidt door het gebied van de *Narister*, ook een Germaanse stam die jaren geleden onder Romeins bestuur was gekomen, maar die toch nog regelmatig in opstand kwam wanneer er weer belastingen moesten worden betaald of wanneer jonge mannen werden gegijzeld om dienst te nemen in het leger.

---

¹⁰ Het tegenwoordige Beieren en Tsjechië.

¹¹ Het gebied in grote lijn, oost van de Rijn.

¹² *Castra Vetera*: Xanthen.

¹³ *Novaesium*: Neuss.

¹⁴ *Rigomagus*: Remagen.

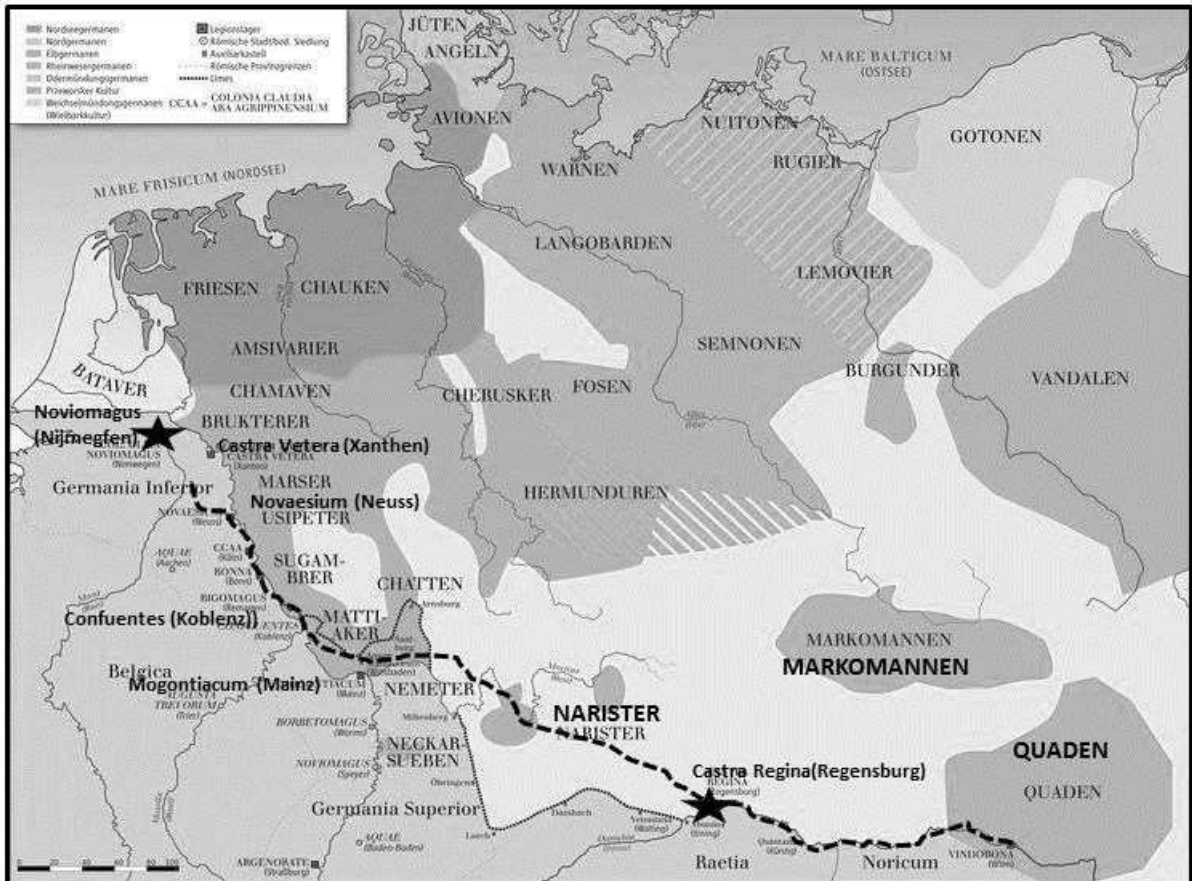
Verder gaat een dergelijke tocht door het gebied van de *Markomannen*, een stam van woeste krijgers die volgens verhalen een soort verdovend middel gebruiken, waardoor ze tijdens het gevecht vrijwel geen pijn voelen. Zij zouden roekeloos, geheel naakt en zelfs zonder schild vechten. De Romeinen hebben met de grootste moeite een verbond met de stamhoofden van de verspreid levende *Markomannen* gesloten, waarbij deze weliswaar gedeeltelijke vrijstelling van belasting kregen, doch een paar honderd man van hen moesten verplicht onder Romeinse wapenen dienen. Doch de ellende en de beproevingen van een dergelijke reis zijn hierna nog niet afgerond, want een tocht tot aan het gebied van de *Markomannen* duurt hoe dan ook, minimaal een maand. Verder oostwaarts gaat de tocht dan door een woest gebied waar (alweer) wilde *Quaden* rond de rivier de *Danuvius*¹⁵ wonen. Daar komt weliswaar de beste kwaliteit ijzererts vandaan, maar de reis daar naar toe is lang en loopt door een gebied vol met donkere, dichte wouden waar veel agressieve stammen wonen, die je zonder blikken of blozen van je bezittingen beroven en je vervolgens zonder meer de strot afsnijden. De reis na *Castra Regina*¹⁶ kan alleen per boot worden gemaakt, omdat het terrein met voertuigen of zelfs te paard gewoonweg onbegaanbaar is. Bovendien zijn er nauwelijks beschutte overnachtingsmogelijkheden het wemelde er van honderden ronddolende wolven op zoek naar bij voorkeur alleenreizend volk zoals handelaren in ijzererts. En vooral in het najaar maakten ook hongerige beren de reis levensgevaarlijk omdat in die streek de beren zich voorbereiden op hun winterslaap en om hun vetlagen zo dik mogelijk te maken, verslinden ze alles dat eetbaar is zodat er bij voorkeur slecht oppassende kooplui, met huid en haar worden opgevreten.

---

¹⁵ *Danuvius*: Donau

¹⁶ *Castra Regina*: Regensburg

De gevaarlijke reis naar het wingebied van ijzererts, in het gebied van de Quaden (Wikipedia)

Kortom, een reis als deze kun je beter niet in je eentje ondernemen, was het advies van de handelaren. De kans dat je er het leven bij in zal schieten, zou enorm groot zijn. Bovendien zou een dergelijk kwetsbaar transport door Romeinse soldaten moeten worden begeleid en dat betekende dat die soldaten door de leider van de karavaan moesten worden gevoed en ook nog eens een keer betaald.

En dat verdubbelt de prijs van het erts opnieuw. Het is een ongeschreven wet dat die soldaten naast hun wedde voor die bescherming een bonus krijgen. En dat die bonussen elk jaar worden opgevoerd.

Er is simpelweg niet aan te ontkomen.

Zonder beveiliging geen overlevingskans. En die soldaten hebben die mogelijkheid tot chantage snel in de gaten. Natuurlijk aanvaarden die soldaten die klus met plezier, want de vergoeding die de handelaren betalen, is vele malen hoger dan hun magere soldij. Bij voorkeur worden dan ook soldaten gerekruteerd die uit het Germaanse gebied stammen zodat er bij een

eventuele confrontatie de hulp van die in Romeinse dienst werkende lokale Germanen kan worden ingeroepen.

Kortom, het was uit praktische overwegingen gewoonweg onmogelijk als solitair voor langere tijd van huis te gaan om zelf het erts bij de winplaats in *Germania* te gaan kopen. De kans dat je bij een afschuwelijk lange reis het leven er bij in zal schieten, was enorm groot. Zelfs indien Dovydas het risico wilde lopen om een dergelijke monstertocht te ondernemen, zou dit tevens betekenen dat het gezin in die periode dat hij op reis was, zonder inkomsten zou zitten. Want tijdens de zes maanden durende afwezigheid zou het werk in de smidse stil komen te liggen. Gebroken ploegen die nodig zijn om het land te bewerken, konden nergens anders gerepareerd worden dan bij hem in de smederij.

Dovydas moest dus noodgedwongen het erts van de Romeinse kooplieden aanschaffen om het nodige basismateriaal voor zijn kleine smederij te verkrijgen. En nu zijn vader die eigenlijk de hoofdsmid en leider is van de dorpsgemeenschap, ongeneeslijk ziek is, komt de volledige last om het gezin te onderhouden op zijn schouders terecht.

Dovydas

Hij had weliswaar nog twee jongere broers, maar die waren pas elf en vijftien jaar. Toen Rapolas, zijn oudste broer bij het vissen op de Amblève verdrong, was Dovydas, net zestien jaar oud, als de op één na oudste zoon, na vader Darius, de belangrijkste kostwinnaar. Zijn twee jongere broers konden

weliswaar goed meehelpen in de smederij, vooral met het opstoken van het smidsvuur door de twee blaasbalgen te bedienen, maar ze hadden met hun magere armpjes nauwelijks de kracht om de zware gereedschappen zoals een smeedhamer te hanteren.

De twee jongens; Titus en Konradas, letten weliswaar goed op hoe hun broer het ijzer smeedde, maar ze waren nog jong en speels en hadden al gauw hun buik vol van het werk met de blaasbalgen, het vegen en het opruimen van de smidse en het aanvoeren van brandhout.

Dan was het spelen, lachen, elkaar achterna zitten en ander kattenkwaad uithalen, totdat Dovydas het genoeg vond en de twee blagen tot orde riep. 'Ik kan sakkerloot niet smeden en tegelijk de blaasbalg bedienen,' had hij de twee belhamels toegeschreeuwd. 'Wanneer het vuur niet gloeiend heet blijft, kan ik het ijzer niet bewerken. Telkens wanneer het werkstuk is afgekoeld, moet het direct opnieuw verhit worden en als jullie je werk niet doen, kan ik weer helemaal opnieuw beginnen'.

Het was niet eerlijk, dacht Dovydas. Ik zou zelf nog wel eens een paar dagen willen dollen! Of vissen! Of jagen! Of gewoon vrij zijn!

Dovydas' werkdag begon bij het krieken van de dag, dus zodra de zon opkwam. En de werkzaamheden gingen door totdat de zon achter de heuvelrand was verdwenen. Op de laatste dag van de 8-daagse week¹⁷ was het werkaanbod voor de smidse weliswaar ietwat minder druk, maar dat betekende niet dat er op zo'n dag alleen maar geluierd kon worden.

Er was altijd wel een klusje in of rond het huis te verrichten!

Het dak lekte plotseling! Of een van de luiken voor de raamopeningen sloot niet goed! Of er moest een nieuwe kuip gemaakt worden!

Of de omrastering van de smederij was beschadigd! Of er moest een geit of een schaap of een dikke zeug worden geslacht en daarvoor had moeder Ernesta niet de kracht om die beesten te grijpen, vast te binden en op de ladder te hijsen zodat op die manier hun keel kon worden doorgesneden.

Dus... Dovydas!!!! Aan de slag!

Er was gewoonweg geen ontkomen aan!

---

¹⁷ De Romeinen en de door hen onderworpen volken gebruikten een achtdaagse week. Nadat Keizer Constantijn in het jaar 306 tot het Christendom overging, bepaalde hij dat de week volgens Christelijke principes, zeven dagen zou tellen

Wat zou hij graag eens een keer gewoon willen uitslapen!

Of een dagje vissen in de Amblève, de rivier die vlak bij de nederzetting stroomde. Of een paar mijl stroomopwaarts, waar prachtige forellen zwommen in kristalhelder water. Dovydas had op een van die zeldzame dagen dat hij vrij was, omdat zijn vader op jacht was gegaan om de vleesvoorraad van het gezin aan te vullen, een reisje van een paar uur gemaakt en was in een zijrivier van de Amblève gaan vissen. Dat was een kleine, snel stromende rivier die door de inwoners van de plaatselijke nederzetting¹⁸ de “Rubicon” werd genoemd en waar sterke verhalen over werden verteld. Een van de avontuurlijke sprookjes was, dat de rivier plotseling ondergronds ging op een plaats die nauwelijks toegankelijk was. Bovendien spookten daar de geesten van een zeer oude stam, die ergens binnen in de berg, waar de rivier verdween, gevaarlijke rituelen op nahielden. Er zouden zelfs mensenoffers hebben plaatsgevonden.

Nadat de slachtoffers de keel was doorgesneden, zou hun lichaam dan, als zoenoffer aan de geesten, in stukken gehakt worden en later verbrand. De verhalen gingen dan over kermende geesten van de geofferde mensen, die op zoek waren naar hun lichaam. De stam zou gebruik maken van een grottenstelsel in de berg, waarvan zelfs de lokale bewoners de ingang niet kenden.

In die omgeving kon je beter niet ronddolen. De kans was groot dat je door de geesten de rivier in werd getrokken om vervolgens als zoenoffer te worden gedood!

Het grottenstelsel zou al duizenden jaren voorheen zijn gebruikt door verschillende stammen¹⁹ die zich daar met succes schuil hielden. Er gaan zelfs verhalen dat er in die grotten tekeningen te vinden zouden zijn van oude stammen die daar voor kortere of langere tijd hebben gewoond. De wirwar van gangen, spleten en grote ruimtes kreeg van de lokale bewoners de naam “Grotten der Verdoemenis” mee.

Kortom, er hing een mistig kleed van griezelverhalen omheen. Nieuwsgierige jongemannen die probeerden die grotten te vinden, hadden gesteun en gehijg gehoord dat uit spleten in de rotswand kwam.

---

¹⁸ Op de locatie van deze nederzetting ligt nu het plaatsje Remouchamps.

¹⁹ De grotten zouden al 8000 jaar geleden zijn bewoond door Mesolithische jagers.

Anderen hadden vrouwen in witte gewaden gezien, die niet liepen maar over de grond zweefden. Er waren zelfs getuigen die vertelden dat ze een smerige groene damp hadden zien opstijgen uit de rotswand waar de ingang van de grot zou zijn te vinden. Er was zelfs een oud vrouwtje dat, terwijl ze brandhout aan het sprokkelen was, een onguur figuur had gezien. Een kleine grijs gekleurde trol die zich achter een rots had proberen te verschuilen, doch die toen de vrouw begon te gillen, zich schielijk had teruggetrokken. Later kon de vrouw van die verschijning een duidelijk beeld schetsen.

Zodat al die griezelverhalen tot gevolg hadden dat geen weldenkend mens ooit serieus naar die grotten had gezocht.

Er is natuurlijk niemand te vinden die zijn gezondheid of zelfs zijn leven in de waagschaal zet om in de een of andere grot een paar tekeningen op de wand te gaan zien.

Hoe dan ook, Dovydas denkt er nog niet in duizend jaar over om te gaan kijken of die verhalen kloppen.²⁰ Bij zijn latere zeldzame vistochtjes is Dovydas dan ook met een grote boog om de rotsen heengelopen, waar de Rubicon plotseling in de aarde verdwijnt.

---

²⁰ Het heeft tot 1828 geduurd, voordat een aantal onderzoekers de grotten van Remouchamps vonden, waar een ondergronds riviertje verschillende fantastisch mooie druipsteenformaties omvatten.

Hoofdstuk 2

Een schokkende ervaring

Het moest er een keer van komen. Dovydas moest opnieuw snel een flinke partij erts hebben, wilde hij niet in verlegenheid komen, omdat hij twee dorpsgenoten had beloofd dat de nieuwe ploeg die ze dringend nodig hadden, binnen een week gereed zou zijn. Echter, de voorraad erts was niet eens voldoende voor één, laat staan voor twee ploegen. Er zat niets anders op dan het zo snel mogelijk in *Atuatuca* te gaan kopen. Afspraken werden afgezegd. Buurman Ludovicus zou alle aangeboden reparaties registreren en sorteren. De man was tijdens een jacht door een ingesloten wolf aangevallen, die hem een enorme wond aan zijn been had bezorgd. Het been was niet meer te redden geweest en moeder Ernesta, geholpen door Dovydas, had het been moeten afzetten. Dat de man het avontuur had overleefd, was een sowieso al een wonder. Ludovicus was eigenlijk timmerman en schrijnwerker in de dorpsgemeenschap, maar was ook geïnteresseerd in het helpen in de smidse. Hij was weliswaar geen volleerde smid, maar kon zelfs met één been uitstekend meehelpen en in geval van nood kon hij ook een paar betrekkelijk eenvoudige reparaties zelfstandig uitvoeren. Als timmerman kon hij niet meer werken, want het was onmogelijk om met één been in het bos, geschikte bomen te gaan kappen en bewerken. Omdat Ludo bij gebrek aan een volledige dagtaak, voldoende tijd over had, besteedde hij die aan het produceren van “Berkenwijn”. Een vloeistof die uit de boom met dezelfde naam werd getapt en na bewerking in een sterke alcoholische drank kan worden omgezet.

Bij terugkomst zou dan een prioriteitenlijst gemaakt worden op volgorde van binnenkomst en aard van de reparatie. De reparatie van een ploeg is uiteraard belangrijker dan een brandkorf met beschadigde pijlers of een gebroken zwaard.

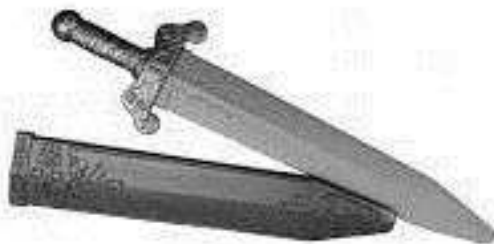
Dovydas besluit om op de vijfde dag van de week vroeg te vertrekken, zodat hij twee of drie dagen later tegen de middag, of vroeg in de avond in *Atuatuca* zal zijn. Hij is van plan te overnachten in de nederzetting van een naburige stam. Mocht dat niet lukken, dan had hij nog altijd de mogelijkheid om een nachtleger in een boom te maken. Die kunst had hij al vroeg geleerd. Belangrijk

was om een stevige boom te vinden met daarin een vork op een hoogte van tien tot vijftien voet boven de begane grond. Op die manier was hij - in ieder geval tijdens de nacht - gevrijwaard van onverwachte bezoekers. Een roedel hongerige wolven of een beer op zoek naar alles wat eetbaar is, waren toch wel de laatste gasten waarmee hij aan tafel wilde zitten.

Dovydas had geen andere keus dan de reis te voet te maken. Er was weliswaar een mogelijkheid om per boot te gaan, want een boot stroomafwaarts zou minstens een halve dag schelen. De kans was echter minimaal dat hij op het moment van aankomst bij de Ourthe een boot zou vinden, waarmee hij naar *Atuatuca* zou kunnen varen.

Dus besloot Dovydas dan maar op zijn benen te vertrouwen en stevig door te stappen zodat hij in ieder geval over de duim kon berekenen wanneer hij zou arriveren. Moeder Ernesta maakte een reispakket gereed, met brood, een grote klont boter in een linnen zak verpakt, een kruik wijn en vier grote appels. Dat moest voldoende zijn om tot aan *Atuatuca* te overleven.

‘Misschien is het ook wel handig om wat visgerei mee te nemen’, opperde moeder, ‘een vers visje bij de maaltijd is altijd een welkome aanvulling.’

Voor de zekerheid had hij, je weet maar nooit wat je op zo'n reis kan tegenkomen, zijn zwaard en speer goed scherp gemaakt. Dovydas had ooit een Romeins zwaard dat hem ter reparatie was aangeboden, gekopieerd.

De *gladius*, een kort Romeins steekzwaard (Wikipedia)

Talis, de eigenaar van het origineel, vertelde dat hij het in ruil voor een paar huiden van een rondtrekkende Romein had gekregen. Iedereen in de gemeenschap wist echter dat Talis, een grote sterke kerel, het met de waarheid nooit zo nauw nam.

Dat “ruilen” was ongetwijfeld niet zó maar gegaan, want geen enkele Romeinse soldaat deed vrijwillig afstand van zijn voornaamste wapen. En vast en zeker niet voor een paar huiden! Toen Talis een paar dagen later in een rode wollen boezeroen rondliep, die een overduidelijke Romeinse herkomst had, was één en ander voor iedereen duidelijk. Hij had zonder twijfel